

Dosarul nr. 3ra-585/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – L. Bagrin
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – N. Budăi, A. Malîi, I. Muruianu

DECIZIE

26 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Nina Vascan
Victor Burduh
Maria Ghervas

examinând recursurile depuse de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești,

în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de către Constantin Parfene împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești cu privire la încasarea ajutorului social, repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile depuse de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești și s-a menținut hotărârea din 09 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a admis acțiunea depusă de către Constantin Parfene,

constată:

La 12 iulie 2019, Constantin Parfene a depus cerere de chemare în judecată, concretizată prin cererea din 06 decembrie 2019, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești cu privire la încasarea ajutorului social, repararea prejudiciului material și moral (f.d. 67 recto-verso).

În motivarea acțiunii a invocat că în luna octombrie 2017 a depus la asistentul social comunitar cererea nr. A53531900276 pentru acordarea ajutorului social.

Prin decizia Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești i-a fost stabilit dreptul la ajutor social în mărime de 411,45 de lei pentru perioada octombrie 2017 – 30 septembrie 2019, precum și ajutor pentru perioada rece a anului, în cuantum de 315 lei pentru perioada noiembrie, decembrie, ianuarie, februarie și martie.

Ulterior, prin decizia Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești din 04 ianuarie 2018 a fost stopată plata ajutorului pentru perioada rece a anului, din motiv că în luna noiembrie 2017 în venitul beneficiarului au intervenit modificări, și anume venitul global a constituit 2 473,47 de lei, depășind astfel cuantumul venitului lunar minim garantat stabilit în mărime de 1 345,40 de lei.

Reclamantul a notat că majorarea venitului său în luna noiembrie 2017 a fost determinată de faptul că alocația de îngrijire de care a beneficiat în perioada iunie-iulie 2017 a fost achitată cu întârziere, adică în luna noiembrie 2017. De fapt, venitul său nu a suportat careva modificări.

Acest fapt este confirmat și prin răspunsul Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești nr. 779 din 15 mai 2018 și răspunsul Inspecției Sociale nr. 334 din 18 iunie 2018, prin care s-a recunoscut că suma de 1 539,52 de lei, achitată în luna noiembrie 2017, constituie suma alocației sociale de îngrijire a persoanelor cu dizabilități pentru perioada lunilor iunie-iulie 2017.

În opinia reclamantului, prin neachitarea la timp a alocației sociale de îngrijire a persoanelor cu dizabilități, i-a fost îngrădit dreptul de a beneficia de ajutorul social și ajutorul pentru perioada rece a anului, stabilite prin decizia Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești.

Astfel, în scopul soluționării pe cale extrajudiciară a litigiului, la 28 mai 2019, a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale cerere prealabilă, solicitând calcularea și achitarea prejudiciului material format ca urmare a imposibilității beneficierii de ajutorul social și ajutorul pentru perioada rece a anului, pentru perioada începând de la 01 noiembrie 2017 și până în prezent.

Prin răspunsul primit la 24 iunie 2019 s-a invocat competența Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești. Totodată, în privința restanței la plata alocației pentru îngrijire, însoțire și supraveghere convenită pentru lunile iunie-iulie 2017 în sumă de 1 539,52 de lei, i s-a comunicat că aceasta a fost transferată spre plată ÎS „Poșta Moldovei” în luna noiembrie 2017.

Reclamantul a remarcat că, în răspunsul primit, Casa Națională de Asigurări Sociale nu a expus niciun argument, care ar explica motivul întârzierii și neachitării restanței în lunile august, septembrie și octombrie.

Prin urmare, Constantin Parfene a considerat acțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale de reținere a plății alocației pentru îngrijire ca fiind ilicite și care au determinat privarea sa de ajutorul social și ajutorul pentru perioada rece a anului, fiindu-i cauzat un prejudiciu în mărime totală de 11 379 de lei.

De asemenea, prin neachitarea ajutorului social și al ajutorului pentru perioada rece a anului, i-a fost cauzat și prejudiciu moral, manifestat prin suferințe psihice și disconfort, deoarece, fiind persoană nevătătoare, a rămas fără surse de existență și ajutor, fiind nevoit să intenteze acțiune în judecată.

Reclamantul Constantin Parfene a solicitat prin cererea de chemare în judecată concretizată încasarea în mod solidar din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale și Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești în beneficiul său a sumei de 8 229 de lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neachitarea ajutorului social pentru perioada decembrie 2017

– iulie 2019, inclusiv; a sumei de 3 150 de lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neachitarea ajutorului pentru perioada rece a anului pentru cinci luni în perioadele 2017-2018 și 2018-2019; a sumei de 5 000 de lei, cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

Prin hotărârea din 09 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, care este specializată în examinarea cauzelor în materie civilă, s-a admis acțiunea depusă de către Constantin Parfene.

S-a încasat în mod solidar din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale și Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești în beneficiul lui Constantin Parfene prejudiciul material în mărime de 11 379 de lei și prejudiciul moral în mărime de 5 000 de lei (f.d. 85, 91-101).

La 13 martie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 09 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 88).

La 06 aprilie 2020, Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 09 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 89, 90).

La 11 mai și 03 iunie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 09 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 103, 104-109, 114-119).

La 07 octombrie 2020, Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 09 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 142, 144-150).

Prin decizia din 22 octombrie 2020 a completului specializat în examinarea cauzelor în materie civilă a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile depuse de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești și s-a menținut hotărârea din 09 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 165, 166-186).

În consolidarea soluțiilor prima instanță și instanța de apel au reținut că Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești și Casa Națională de Asigurări Sociale nu au obiectat referitor la dreptul lui Constantin Parfene de a beneficia de alocația socială, reieșind din faptul încadrării acestuia în grad de dizabilitate sever, de ajutor social și de ajutor pentru perioada rece a anului.

Totodată, instanțele inferioare au constatat că suma de 1 539,52 de lei, primită de Constantin Parfene în luna noiembrie 2017, constituie restanța sumei alocației sociale pentru îngrijirea persoanelor cu dizabilități pentru perioada lunilor iunie și iulie (câte 769,76 de lei). Astfel, suma de 1 539,52 de lei nu poate fi considerată ca o modificare a venitului lui Constantin Parfene, care ar determina revizuirea dreptului acestuia la ajutor social.

Drept urmare, Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești și Casa Națională de Asigurări Sociale neîntemeiat și arbitrar au stopat plata ajutorului social lui Constantin Parfene.

Împotriva deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a depus recurs Casa Națională de Asigurări Sociale (f.d. 188, 189-193, 195-199, 201).

În motivarea recursului, Casa Națională de Asigurări Sociale, în esență, a invocat că instanțele inferioare eronat au ajuns la concluzia necesității reparării

solidare a prejudiciului material, or, în condițiile speței Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești este responsabilă să informeze intimatul despre circumstanțele care au dus la stoparea plăților de care acesta beneficiază, și după necesitate primirea unei alte cereri de reluare a plăților.

La caz, nu au fost prezentate suficiente argumente și probe concludente, care ar confirma culpa gravă a Casei Naționale de Asigurări Sociale la stoparea sau reluarea ajutorului social sau ajutorului pentru perioada rece a anului, deoarece aceste competențe sunt atribuite nemijlocit Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești.

Succesiv, recurenta a considerat că instanțele inferioare eronat au admis pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral în mod solidar din contul pârâților. Or, la emiterea refuzului privind satisfacerea pretențiilor formulate de către intimat în cererea prealabilă, Casa Națională de Asigurări Sociale s-a condus în strictă conformitate de prevederile legislației în domeniu.

Mai mult ca atât, simpla invocare de către intimat în cererea de chemare în judecată a pretențiilor privind repararea prejudiciului moral, fără a aduce argumente sustenabile în acest sens, nu poate sta la baza admiterii acestei pretenții. Sarcina argumentării și probațiunii pretinsei pagube morale este pusă pe seama celui ce o invocă.

Totodată, Casa Națională de Asigurări Sociale a considerat că instanțele inferioare nu au constatat circumstanțele prin care ea nu și-a onorat obligațiunile de plată față de intimat, care drept consecință ar permite repararea prejudiciului moral din contul său.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a solicitat prin cererea de recurs casarea deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și emiterea unei decizii noi.

Cu recurs a contestat decizia instanței de apel și Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești (f.d. 202-208, 209).

În motivarea recursului, Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești a invocat că instanțele inferioare eronat au interpretat normele de drept material și greșit au ajuns la concluzia că plata restanței nu se circumscrie în categoria veniturilor care sunt luate în considerare la calcularea venitului global mediu lunar al familiei și care determină achitarea ajutorului social.

Recurenta a remarcat că asistentul social comunitar i-a explicat lui Constantin Parfene că este în drept să depună o nouă cerere de acordare a ajutorului social, în care să indice modificările survenite la capitolul venituri, pentru a i se stabili o nouă plată a prestațiilor sociale în concordanță cu situația de la acel moment, însă, din motive necunoscute, intimatul a refuzat categoric să depună o cerere nouă.

În acest sens recurenta a explicat că cererea pentru acordarea ajutorului social sau ajutor pentru perioada rece a anului s-a stopat în mod automat, or, Sistemul Automatizat de Asistență Socială (SIAASUL) automat a rejectat cererea inițială a beneficiarului de ajutor social, odată ce a depistat modificările în venitul acestuia. Din acest motiv, asistentul social a somat beneficiarul Constantin Parfene că este nevoie să declare modificările intervenite pentru a putea beneficia

în continuare de prestații sociale, deoarece odată rejectată/stopată cererea de către SIAASUL, asistentul social samavolnic nu poate opera modificări în cererea beneficiarului pentru ca aceasta să fie activă în sistem. Însă, la caz, Constantin Parfene a insistat pe faptul că nu este nevoie de a depune o cerere nouă, din moment ce este una deja depusă. Prin urmare, Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești nu a atentat la drepturile lui Constantin Parfene, garantate de Constituția Republicii Moldova.

În opinia recurente, circumstanțele agravante invocate de intimat în cererea de chemare în judecată au fost create de el însuși, întrucât a refuzat să introducă o nouă cerere în Sistemul Informațional Automatizat de Asistență Socială, situație care a adus ingerințe asupra tuturor prestațiilor și serviciilor sociale de care a beneficiat. Respectiv, situația creată se datorează inacțiunii intimatului, care nu s-a conformat prevederilor deciziilor și recomandărilor Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești.

Totodată, Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești a considerat că încasarea prejudiciului moral din contul său este nefondată, deoarece la soluționarea acestei pretenții nu au fost constatate și dovedite circumstanțele prin care nu și-a onorat obligațiunile de plată față de intimat.

Recurenta Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești a solicitat prin cererea de recurs casarea deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și emiterea unei decizii noi, prin care să fie respinsă acțiunea depusă de către Constantin Parfene.

Prin referința depusă la 05 februarie 2021, Constantin Parfene a solicitat declararea recursurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale și Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești ca fiind inadmisibile (f.d. 226-227).

Cu referire la termenul de depunere a recursului, Colegiul reține că acesta urmează a fi calculat conform regulilor stabilite în art. 434 din Codul de procedură civilă, care la alin. (1) prevede că recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

La acest aspect, instanța de recurs atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 22 octombrie 2020. Conform scrisorii de notificare a actului de procedură nr. 9973, decizia instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la 25 noiembrie 2020 (f.d. 187). Însă, la materialele dosarului nu sunt înscrisuri din care ar putea fi constatat momentul când decizia instanței de apel a fost recepționată de către recurenți. La 09 decembrie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs motivat împotriva deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 188, 189-193, 195-199, 201). La 15 decembrie 2020, Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești a depus recurs motivat (f.d. 202-208, 209).

În atare circumstanțe, completul ajunge la concluzia că recurenții s-au conformat prevederilor legale stipulate la art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă privind termenul de depunere a recursurilor.

Conform fișei de repartizare a dosarului, acesta a fost repartizat în mod automat-aleatoriu prin intermediul PIGD completului specializat pentru examinarea cauzelor în materie civilă a Curții Supreme de Justiție.

Prin încheierea din 14 aprilie 2021 a Curții Supreme de Justiție, completul specializat în examinarea cauzelor în materie civilă și-a declinat competența în favoarea completului specializat în examinarea acțiunilor de contencios administrativ (f.d. 234-237).

Prin încheierea din 19 mai 2021 a Curții Supreme de Justiție s-au declarat admisibile recursurile depuse de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești împotriva deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și s-a numit spre examinare în complet de cinci judecători.

Colegiul consideră oportun de a învedera că prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost aprobat Codul administrativ, care potrivit art. 257 alin. (1) a intrat în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale. Respectiv, procedura de contencios administrativ în prezenta speță în partea procedurală urmează a fi examinată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, iar în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ contestat, și anume a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 01 aprilie 2019). Or, la caz procedura administrativă se referă la o activitate administrativă inițiată până la 01 aprilie 2019, aspect care determină aplicabilitatea dispozițiilor legale vechi, care reglementau aceste instituții.

Examinând recursurile depuse, prin prisma materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia necesității admiterii acestora din alte temeuri decât cele invocate de recurenți, cu casarea deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din considerentele ce urmează.

Potrivit art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

În corespundere cu art. 21 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Prin prisma art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

La fel, aplicabile sunt și prevederile art. 244 alin. (2) coroborate cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, conform cărora pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

În sensul art. 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Cercetând starea de fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Colegiul constată că, potrivit certificatului de dizabilitate și capacitate de muncă seria CN nr. 080742, eliberat de Consiliul teritorial Hîncești pentru Determinarea dizabilității și capacității de muncă, la 07 noiembrie 2013, Constantin Parfene a fost încadrat în gradul de dizabilitate sever, pentru afecțiune generală prin suferințe oculare (f.d. 5, 26 recto-verso).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „privind stabilirea pensiei” nr. 13/2013/30356 din 07 noiembrie 2013, lui Constantin Parfene i-a fost stabilită pensie de invaliditate (gradul de dizabilitate – grupa 1), în sumă de 657,14 lei (f.d. 23).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „privind acordarea alocației sociale de îngrijire a invalidului nevăzător de gradul I” nr. 45811 din 14 decembrie 2013, lui Constantin Parfene i-a fost acordată alocația socială de îngrijire a invalidului orb de gradul I, începând cu 07 noiembrie 2013, în sumă de 500 de lei.

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „privind acordarea alocației sociale de îngrijire a persoanei cu dizabilități, nevăzător de gradul I” nr. 36847 din 28 octombrie 2014, lui Constantin Parfene i-a fost stabilită alocație socială de îngrijire, ca fiind persoană cu dizabilități, începând cu 01 februarie 2014 în cuantum de 598,75 de lei (f.d. 28).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „de blocare a plății alocației/indemnizațiilor” nr. 2017/13/1/29788 din 03 martie 2017 s-a terminat plata alocației în sumă de 711,63 de lei, începând cu 01 aprilie 2017, stabilită lui Constantin Parfene prin decizia nr. 2015/13/1/51323, din motiv că acesta beneficiază de serviciul de asistență personală (f.d. 30).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „privind acordarea alocației sociale de îngrijire a persoanei cu dizabilități, nevăzător de gradul I, conform Legii nr. 499-XIV din 14 iulie 1999” nr. 68237 din 01 octombrie 2017, lui Constantin Parfene i-a fost stabilită alocație socială de

îngrijire, ca fiind persoană cu dizabilități, începând cu 01 iunie 2017 până la 31 iulie 2017, în cuantum de 769,76 de lei (f.d. 32).

Prin decizia Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești din 31 octombrie 2017, lui Constantin Parfene i-a fost stabilită plata ajutorului social în cuantum de 411,45 de lei pe lună, începând cu 01 octombrie 2017 până la 30 septembrie 2019 sau până când vor interveni schimbări în informația furnizată.

Totodată, i-a fost stabilită plata ajutorului pentru perioada rece a anului în cuantum de 315 lei, începând cu 01 noiembrie 2017, pentru lunile: noiembrie 2017, decembrie 2017, ianuarie 2018, februarie 2018, martie 2018, noiembrie 2018, decembrie 2018, ianuarie 2019, februarie 2019, martie 2019. Aceste plăți vor fi efectuate numai cu condiția că va primi ajutorul social în această perioadă, ceea ce înseamnă că dacă plata ajutorului social încetează, vor înceta și plățile pentru ajutorul pentru perioada rece a anului (f.d. 62).

Prin decizia Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești din 31 octombrie 2017 s-a stabilit că Constantin Parfene nu are dreptul la ajutor social sau la ajutor pentru perioada rece a anului, din motiv că familia nu întrunește criteriile de eligibilitate (f.d. 63).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „privind acordarea alocației sociale de îngrijire a persoanei cu dizabilități, nevăzător de gradul I, conform Legii nr. 499-XIV din 14 iulie 1999” nr. 70951 din 01 noiembrie 2017, lui Constantin Parfene i-a fost stabilită alocație socială de îngrijire, ca fiind persoană cu dizabilități, începând cu 01 noiembrie 2017, în cuantum de 769,76 de lei (f.d. 34).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „de blocare a plății alocației/indemnizațiilor” nr. 2018/13/1/18981 din 02 martie 2018 s-a terminat plata alocației în sumă de 769,76 de lei, începând cu 01 aprilie 2018, stabilită lui Constantin Parfene prin decizia nr. 2017/13/1/70951, din motiv că acesta beneficiază de serviciul social de asistență personală (f.d. 36).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „privind acordarea alocației sociale de îngrijire a persoanei cu dizabilități, nevăzător de gradul I, conform Legii nr. 499-XIV din 14 iulie 1999” nr. 41046 din 04 iunie 2018, lui Constantin Parfene i-a fost stabilită alocație socială de îngrijire, ca fiind persoană cu dizabilități, începând cu 01 iunie 2018, în cuantum de 820 de lei (f.d. 38).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „de blocare a plății alocației/indemnizațiilor” nr. 2018/13/1/54706 din 02 noiembrie 2018 s-a terminat plata alocației în sumă de 820 de lei, începând cu 01 decembrie 2018, stabilită lui Constantin Parfene prin decizia nr. 2018/13/1/41046, din motiv că acesta a fost plasat în serviciul social de asistență personală (f.d. 41).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „privind acordarea alocației sociale de îngrijire a persoanei cu dizabilități, nevăzător de gradul I, conform Legii nr. 499-XIV din 14 iulie 1999” nr. 40421 din 16 aprilie 2019, lui Constantin Parfene i-a fost stabilită alocație socială de îngrijire, ca fiind persoană cu dizabilități, începând cu 01 aprilie 2019, în cuantum de 863,46 de lei (f.d. 44).

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Hîncești „de blocare a plății alocației/indemnizațiilor” nr. 2019/13/1/48243 din 10 iulie 2019 s-a terminat plata alocației în sumă de 863,46 de lei, începând cu 01 august 2019, stabilită lui Constantin Parfene prin decizia nr. 2019/13/1/40421, din motiv că acesta a fost plasat în serviciul social de asistență personală (f.d. 47).

Depunând prezenta acțiune în instanța de judecată, reclamantul Constantin Parfene a invocat că prin decizia Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești din 04 ianuarie 2018 i-a fost stopată plata ajutorului pentru perioada rece a anului, din motiv că în luna noiembrie 2017 în venitul său au intervenit modificări, și anume venitul global a constituit 2 473,47 de lei, depășind astfel cuantumul venitului lunar minim garantat stabilit în mărime de 1 345,40 de lei.

Totodată, reclamantul a remarcat că, în scopul soluționării litigiului pe cale extrajudiciară, la 28 mai 2019, a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale cerere prealabilă, solicitând calcularea și achitarea prejudiciului material format ca urmare a imposibilității beneficierii de ajutorul social și ajutorul pentru perioada rece a anului, pentru perioada începând de la 01 noiembrie 2017 și până în prezent (f.d. 10 recto-verso).

Prin răspunsul nr. P-1336/19, Casa Națională de Asigurări Sociale a indicat că acordarea ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului ține de competența Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești (f.d. 13 recto-verso).

Manifestându-și dezacordul cu refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale, reclamantul Constantin Parfene a depus în instanța de judecată prezenta acțiune, prin care a solicitat, în urma concretizării acțiunii, încasarea în mod solidar din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale și Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești în beneficiul său a sumei de 8 229 de lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neachitarea ajutorului social pentru perioada decembrie 2017 – iulie 2019, inclusiv; a sumei de 3 150 de lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin neachitarea ajutorului pentru perioada rece a anului pentru cinci luni în perioadele 2017-2018 și 2018-2019; a sumei de 5 000 de lei, cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, judecând cauza în primă instanță în procedura contencioasă, prin hotărârea din 09 martie 2020 a admis integral acțiunea depusă de Constantin Parfene (f.d. 85).

Judecând cauza în ordine de apel, în procedură contencioasă, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 22 octombrie 2020 a menținut hotărârea din 09 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 165, 166-186).

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și al hotărârii din 09 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, instanța de recurs constată că instanțele inferioare nu au determinat corect obiectul acțiunii și obiectul probațiunii, iar drept consecință au încălcat competența jurisdicțională, examinând cauza într-o procedură distinctă obiectului acesteia.

Analizând temeiurile de fapt invocate de către reclamant în cererea de chemare în judecată, prin prisma materialelor cauzei și a normelor legale precitate, Colegiul observă că obiectul prezentei acțiuni rezultă dintr-o activitate

administrativă. Or, în conformitate cu art. 11 alin. (3) din Codul administrativ, un act administrativ de acordare periodică a prestațiilor materiale sau bănești este un act administrativ individual prin care o astfel de prestație se acordă pentru un număr determinat sau nedeterminat de perioade succesive.

Astfel, stabilirea plății alocației sociale/ajutorului social este o procedură administrativă, care se finalizează prin emiterea unei decizii ce îmbracă forma de act administrativ individual favorabil de acordare periodică a prestațiilor materiale sau bănești sau, după caz, act administrativ individual defavorabil de încetare a acordării periodice a acestor prestații.

Potrivit art. 13 din Legea cu privire la ajutorul social nr. 133 din 13 iunie 2008, deciziile privind acordarea, neacordarea ori încetarea dreptului la ajutor social și/sau la ajutor pentru perioada rece a anului, privind modificarea cuantumului ajutorului social, precum și cele privind recuperarea sumelor încasate nejustificat, pot fi contestate în instanța de contencios administrativ.

La aspectul dat este relevant că, atât în cererea prealabilă, cât și în cererea de chemare în judecată, Constantin Parfene a indicat că Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești neîntemeiat a încetat plata ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului, privându-l de un venit lunar garantat, sub pretext că venitul familiei sale a suferit schimbări în sensul majorării. La fel, Constantin Parfene a menționat că autoritatea publică a tras această concluzie din considerentul că alocațiile sociale pentru lunile iunie-iulie au fost achitate cu întârziere, fapt ce a succedat majorarea venitului pentru lunile octombrie-noiembrie 2017, când au fost achitate aceste restanțe.

Respectiv, instanța de recurs constată că, prin cererea prealabilă și prin cererea de chemare în judecată, Constantin Parfene revendică un prejudiciu cauzat prin activitate administrativă, rezultată din decizia Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești din 31 octombrie 2017, prin care s-a stabilit că Constantin Parfene nu are dreptul la ajutor social sau la ajutor pentru perioada rece a anului, din motiv că familia sa nu întrunește criteriile de eligibilitate (f.d. 63).

La caz, însă, prima instanță și instanța de apel, nu au stabilit corect natura litigiului dedus judecătii și au examinat cauza în procedură contencioasă, obligând Casa Națională de Asigurări Sociale și Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești să compenseze în mod solidar lui Constantin Parfene presupusul prejudiciu material și moral, cauzat printr-un act administrativ individual defavorabil, dar fără a-i da apreciere juridică.

Instanța de recurs reține că litigiul este guvernat de Legea cu privire la ajutorul social nr. 133 din 13 iunie 2008, care statuează că prezenta lege reglementează cadrul legal privind garantarea posibilităților egale pentru familiile defavorizate prin acordarea unui ajutor social la un nivel garantat de stat.

Astfel, Legea cu privire la ajutorul social nr. 133 din 13 iunie 2008 stabilește procedura de stabilire a ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului, modul de plată, de modificare și încetare a dreptului la aceste ajutoare sociale.

Totodată, prin art. 13 din Legea cu privire la ajutorul social nr. 133 din 13 iunie 2008 s-a stabilit modul de contestare. Așa, conform acestei norme legale, deciziile privind acordarea, neacordarea ori încetarea dreptului la ajutor social

și/sau la ajutor pentru perioada rece a anului, privind modificarea cuantumului ajutorului social, precum și cele privind recuperarea sumelor încasate nejustificat, pot fi contestate în instanța de contencios administrativ.

Potrivit art. 147 din Codul administrativ, (1) dacă în situația de fapt sau de drept care a stat la baza emiterii unui act administrativ individual de acordare periodică a prestațiilor materiale sau bănești a survenit o schimbare esențială, atunci actul administrativ se anulează sau se modifică cu efect pentru viitor. Actul administrativ urmează a fi anulat sau modificat din momentul schimbării situației dacă:

a) modificarea are efect în favoarea destinatarului prestației;

b) destinatarul prestației, intenționat sau din neglijență gravă, nu a îndeplinit obligația, stabilită prin prevedere legală, de comunicare a schimbării esențiale dezavantajoase pentru el a situației;

c) după depunerea cererii sau emiterea actului administrativ a fost obținut venit sau alte avantaje patrimoniale care ar fi dus la omiterea completă sau parțială a dreptului de revendicare a prestației ce rezultă din actul administrativ; sau

d) destinatarul prestației a știut sau nu a știut din neglijență gravă că, în virtutea legii, dreptul de revendicare a prestației ce rezultă din actul administrativ nu se mai achită sau a decăzut total ori parțial.

(2) Dacă în baza unei reglementări legale pentru o perioadă din trecut se calculează venit sau alte avantaje patrimoniale, atunci în calitate de moment de schimbare a situației se consideră începutul perioadei de calcul.

Astfel, din conținutul normelor legale citate mai sus rezultă incontestabil că achitarea ajutorului social și a ajutorului pentru perioada rece a anului, de care reclamantul pretinde că a fost lipsit ilegal, de fapt este o activitate administrativă, și ține de dreptul public, dar nu de cel privat.

Prin urmare, litigiul intentat de Constantin Parfene urma a fi judecat în procedura contenciosului administrativ, or, în conformitate cu art. 20 din Codul administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Potrivit art. 39 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Articolul 189 alin. (1) din Codul administrativ garantează oricărei persoane, care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice, dreptul de a înainta o acțiune în contencios administrativ.

Deopotrivă, art. 197 din Codul administrativ statuează că nimeni nu poate fi lipsit de dreptul judecării procesului de către instanța în a cărei competență este dată prin lege cauza, cu excepțiile expres stabilite de lege.

Liberul acces la justiție, consacrat la art. 20 din Constituție, semnifică faptul că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor

judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Așa, căile procedurale asigură persoanelor interesate accesul la o instanță de judecată, căreia prin lege i s-a stabilit competența de a hotărî, iar pentru ca dreptul de acces la o instanță să fie respectat, trebuie ca instanța în fața căreia este adusă cauza să se bucure de jurisdicție deplină, adică instanța trebuie să fie competentă să analizeze atât aspectele de fapt, cât și pe cele de drept ale cauzei.

Acest mod de reglementare al dreptului de acces la justiție este în concordanță cu principiile Convenției pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, potrivit căreia exercitarea dreptului de acces la justiție presupune tocmai asigurarea accesului oricărei persoane la un tribunal instituit de lege, adică garantarea unei proceduri judiciare în fața căreia să se poată realiza, efectiv, acest drept.

În speță, atât instanța de fond, cât și instanța de apel au examinat prezenta acțiune în componența completelor de judecată investite pentru examinarea cauzelor de drept comun, deși, prezenta cauză urma a fi examinată de complete specializate în examinarea acțiunilor de contencios administrativ.

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că prezenta cauză a fost examinată în instanța de apel cu încălcarea competenței jurisdicționale, fiind examinată de un complet neinvestit, ceea ce constituie încălcare a normelor de drept procedural și duce la casarea inevitabilă a actului judecătoresc de dispoziție contestat.

Or, nerespectarea de către o instanță a dispozițiilor de drept intern implică în principiu o încălcare a art. 6 § 1 din Convenție (*DMD Group, A.S. împotriva Slovaciei*, pct. 61).

În același timp, art. 6 § 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale garantează, ca prim aspect al procesului echitabil, înfăptuirea justiției de către „un tribunal investit de lege”, adică în primul rând, având competență clar stabilită de legea națională. De aceea, normele de competență jurisdicțională sunt de strictă interpretare, iar orice interpretare extensivă sau restrictivă trebuie calificată ca abuz de drept.

Cu referire la fondul litigiului, Colegiul constată că instanțele inferioare, încasând în mod solidar suma ajutorului social, ajutorului pentru perioada rece a anului și a sumei de compensare a prejudiciului moral, au omis să stabilească dacă în speță este aplicabilă răspunderea solidară și nu au stabilit competența și responsabilitatea fiecărei autorități publice pârâte. Or, conform art. 9 alin. (1) din Legea cu privire la ajutorul social nr. 133 din 13 iunie 2008, ajutorul social și/sau ajutorul pentru perioada rece a anului se stabilesc de către structura teritorială de asistență socială. Respectiv, instanțele inferioare trebuiau să verifice dacă ambele autorități publice pârâte sunt culpabile de răspundere administrativă sau civilă pentru încetarea dreptului lui Constantin Parfene la ajutor social și la ajutor pentru perioada rece a anului și care autoritate poartă răspundere pentru aceste acțiuni, respectiv și pentru compensarea prejudiciului moral.

Având în vedere că instanțele inferioare au încălcat normele de drept procedural și emis actele judecătorești de dispoziție cu încălcarea competenței

jurisdicționale, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată necesitatea admiterii recursurilor, din alte motive decât cele invocate de recurenți, cu casarea integrală a deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei instanței de apel, pentru o nouă judecare în ordine de apel, în alt complet de judecată.

Conform art. 258 alin. (3) și art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admit recursurile depuse de către Casa Națională de Asigurări Sociale și Direcția asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești.

Se casează integral decizia din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și se restituie cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de către Constantin Parfene împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Direcției asistență socială și protecție a familiei a Consiliului raional Hîncești cu privire la încasarea ajutorului social, repararea prejudiciului material și moral, spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nicolae Craiu

Nina Vascan

Victor Burduh

Maria Ghervas